

mr. J.M. Lammers
directeur economische zaken

Aan de voorzitter en de leden van de
Vaste Commissie voor Financiën
uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Briefnummer
17.11228/DJS/JVE

Den Haag
12 december 2018

Onderwerp
Position paper van VNO-NCW
over de afschaffing van de dividendbelasting

Hoogedelgestrenge dames en heren,

Ten behoeve van het rondetafelgesprek op 14 december aanstaande zenden wij u bijgaand het position paper van VNO-NCW inzake de afschaffing van de dividendbelasting.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

mr. J.M. Lammers

Bijlage:
Position paper van VNO-NCW inzake de afschaffing van de dividendbelasting

Position paper VNO-NCW inzake de afschaffing van de dividendbelasting

Inleiding

In juni 2016 heeft VNO-NCW het NL Next Level programma gelanceerd. Dat is een agenda om de grote transities die op ons afkomen aan te pakken door innoveren, investeren en internationaliseren. De agenda is gericht op de welvaart, de transformatie naar een duurzaam Nederland en een inclusieve samenleving. Het is een brede investeringsagenda die ervoor moet zorgen dat Nederland tot de economische wereldtop blijft horen. Vanaf de start van de NL Next Level campagne is dat het denkraam en de leidraad geweest voor de belangenbehartiging voor onze leden.

VNO-NCW heeft namens het hele bedrijfsleven gepleit voor:

1. investeringen om Nederland klaar te maken voor de toekomst, onder andere in de energietransitie;
2. lastenverlichting aan burgers via de inkomstenbelasting zodat zij meer te besteden hebben, wat goed is voor onder meer de retail;
3. lastenverlichting voor ondernemers via verlaging van de vennootschapsbelasting, de bankenbelasting en de dividendbelasting.

Dit position paper bevat de argumentatie waarom wij menen dat afschaffing van de dividendbelasting een onmisbaar onderdeel is van de bredere investeringsagenda die Nederland klaar maakt voor de toekomst. Wij willen een land waarin kleine, middelgrote, grote en hele grote ondernemingen kunnen floreren. Een land waarin iedereen mee kan doen, en waarin er werk is voor iedereen.

In deze bijdrage staan wij achtereenvolgens stil bij:

1. het belang van de internationale bedrijven voor onze economie
2. de economische verstoringen als gevolg van de dividendbelasting
3. de internationaal verschuivende panelen (politiek en fiscaal)
4. financiële en fiscale argumenten om de dividendbelasting af te schaffen
5. afschaffing al lang geleden toegezegd; de tijdlijn
6. conclusie

1. Het belang van het internationale bedrijfsleven voor Nederland

Onze economie is sterk door een brede waaier aan ondernemingen en sectoren. Internationaal opererende ondernemingen vormen daar een belangrijk onderdeel van. Internationale hoofdkantoren geven Nederland daarbij mondiaal gezicht en zorgen voor een sterke politieke positie van Nederland in de wereld, zonder die bedrijven rolt de rode loper voor onze politiek aanzienlijk minder makkelijk uit. En dat wij grote bedrijven in huis hebben maakt dat wij over sommige onderwerpen mee kunnen praten op het wereldtoneel. Ook zijn ze het bewijs dat wij een land zijn waar het ondernemings- en leefklimaat goed is. Deze multinationale ondernemingen trekken de economie als geheel naar een hoger plan. Dit economisch effect, zoals beschreven door onder meer de economen Balassa en Samuelson, is duidelijk zichtbaar in Nederland.

Nederland heeft de 17^e economie van de wereld. Daarmee zijn we economisch vele malen groter dan verwacht mag worden op basis van onze oppervlakte (nr. 133 van de wereld) of het aantal inwoners (nr. 66). Volgens het CBS komt 40% van alle banen in de marktsector in Nederland direct voor rekening van internationale bedrijven. Dat zijn 2 miljoen mensen. Circa 2/3e van de omzet van het Nederlandse bedrijfsleven komt voor rekening van multinationals, ze creëren meer dan de helft van de toegevoegde waarde. Het meest in het oog springend is hun sterke positie in de internationale handel. Ruim 80% van de Nederlandse in- en uitvoerwaarde van goederen komt voor

rekening van multinationals. Uit onderzoek van het CBS (*Internationaliseringsmonitor*) blijkt daarnaast dat deze bedrijven meer investeren, dat ze innovatiever/productiever zijn en dat het aantal hoogopgeleide werknemers groeit, of ze nu van Nederlandse origine zijn of van buitenlandse. Hierdoor zorgen ze voor bestedingen en banen in de rest van de economie. Vanwege het hogere inkomen brengen deze bedrijven bovendien meer belasting op.

De aanwezigheid van internationaal actieve bedrijven zorgt daarnaast voor allerlei spin-off effecten in relatie tot het mkb. Zo doen internationale bedrijven bijna de helft van hun R&D-uitgaven in samenwerking met gespecialiseerde mkb-bedrijven, innovatieve start-ups en/of kennisinstellingen (*R&D-barometer*¹). Denk hierbij bijvoorbeeld aan regionale hotspots zoals *Brainport* (met ASML en Philips als belangrijke trekkers) of *Chemelot* (met DSM als belangrijke aanjager). Ten slotte ontstaat rondom deze internationale ondernemingen een heel netwerk aan toeleveranciers en andere dienstverlening. Er is veel bedrijvigheid en werkgelegenheid in het mkb dankzij het grootbedrijf. Tegelijkertijd kan het Nederlandse grootbedrijf niet functioneren zonder de dynamiek van een sterk mkb en *hightech* start-ups. In het geval van de farmacie is bijvoorbeeld de kracht van ons mkb de reden voor internationale bedrijven om zich te vestigen rond het *life sciences* cluster in Leiden. Ook de hoofdkantoren van multinationals hebben een positief effect op de Nederlandse economie. Denk aan werkgelegenheid, het niveau van bestedingen, aantrekken en behouden van de toeleveringsindustrie en logistiek maar ook het niveau en type van hoger onderwijs en de ontwikkeling van regionale kennis- en R&D centra. The Boston Consulting Group heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar het belang van hoofdkantoren voor de Nederlandse economie.² Onze Nederlandse bedrijven willen graag in Nederland blijven maar dan moet Nederland er wel voor zorgen dat dit ook op lange termijn mogelijk blijft.

Voorbeelden van spin-off van multinationale bedrijven

Uit de R&D-barometer 2017 blijkt dat bijna de helft van alle R&D-uitgaven in Nederland in samenwerking wordt gedaan. Bijvoorbeeld met gespecialiseerde mkb-bedrijven. Het gaat daarbij om naar schatting zo'n 500 tot 750 zeer hoogwaardige mkb-bedrijven. 2/3^e van de internationale bedrijven heeft inmiddels activiteiten met en voor innovatieve startende bedrijven. En er wordt door multinationals buitengewoon veel met Nederlandse kennisinstellingen samengewerkt. Dominant zijn de Technische Universiteiten, TNO en Wageningen University & Research. Om die reden heeft Unilever zijn R&D inmiddels gecentraliseerd rond Wageningen. En juist deze grote bedrijven zijn een grote afnemer van studenten, promovendi en op haar beurt profiteert het onderzoek van de aanwezigheid van de kennis bij deze bedrijven. In 2016 investeerde alleen Shell zo'n € 700 miljoen in R&D in Nederland. Ruim 2.000 bedrijven in Nederland verdienen gezamenlijk € 3,5 à € 5 miljard aan omzet per jaar dankzij contracten met Shell. Dat kan gaan over cateraars, consultants en uitzendbureaus maar ook ingenieursbureaus en bedrijven in de Rotterdamse haven.

2. Economische verstoringen

De dividendbelasting heeft een aantal ongewenste economische bijeffecten voor Nederland:

- Door de dividendbelasting liggen de kosten van kapitaal hoger. Een buitenlandse investeerder zal de combinatie van vennootschapsbelasting en dividendbelasting laten meewegen bij zijn investeringsbeslissing. Buitenlandse aandeelhouders verlangen hogere bruto-rendementen op hun investeringen wanneer ze dividendbelasting moeten betalen. Lagere kapitaalkosten kunnen op termijn leiden tot hogere bedrijfsinvesteringen en werkgelegenheid. Zie bijvoorbeeld Poterba

¹ <https://www.vno-ncw.nl/nieuws/meer-samenwerking-mkb-en-meer-geld-rd-door-innovatiebeleid>

² The Boston Consulting Group, Hoofdkantoren een hoofdzaak, maart 2008

and Summers³ in dit verband. Als per saldo de belastingdruk afneemt, dan heeft dat een positief effect op de kapitaalkosten, wat resulteert in hogere (buitenlandse) investeringen in Nederland. In een recent onderzoek van Lund University, School of Economics and Management wordt bevestigd dat de belasting op dividendinkomsten verstoring werkt en een negatieve impact heeft op de investeringen en economische groei.⁴ Daarnaast heeft afschaffing van de dividendbelasting een opwaarts effect op de aandelhouderswaarde. Een hogere beurskoers maakt Nederlandse bedrijven een minder gemakkelijke prooi waarmee werkgelegenheid in Nederland blijft behouden. Ook profiteren Nederlandse werknemers en gepensioneerden mee van de gestegen aandelenprijzen via de investeringen van pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Over de economische effecten van het afschaffen van de dividendbelasting is ook door Hofland en Lorié onderzoek gedaan.⁵

- Verhouding eigen vermogen versus vreemd vermogen; De dividendbelasting leidt tot hogere kosten van kapitaal (eigen vermogen). Tegelijkertijd is vreemd vermogen goedkoper omdat de rente aftrekbaar is. Dit systeem draagt bij aan een verstoring van de keuze tussen vreemd en eigen vermogen. Deze verstoring kan ertoe leiden dat bedrijven investeringen teveel met vreemd vermogen financieren. De toenemende mondiale schuld niveaus lijken dit beeld te bevestigen. Ook het Internationale Monetaire Fonds heeft erop gewezen dat fiscale bevoordelingen van vreemd vermogen ten opzichte van eigen vermogen de mondiale economie minder robuust en crisisbestendig maakt.⁶ Het kabinet neemt twee maatregelen om dit weer in evenwicht te brengen. De aftrek van rente wordt ingeperkt (voor mkb blijft rente tot € 1 miljoen aftrekbaar) en de dividendbelasting wordt geschrapt. Daarnaast komt het kabinet met maatregelen om belastingontwijking verder in te perken. Dankzij de bronheffing op dividend, rente en royalty's naar *low tax jurisdictions* mag worden verwacht dat Nederland binnen twee jaar niet langer wordt gebruikt als doorstroomland. Ook worden de OESO maatregelen tegen belastingontwijking ingevoerd. Zo ontstaat een pakket waarbij Nederland definitief afscheid neemt van de brievenbusmaatschappijen, de bias tussen vreemd en eigen vermogen kleiner maakt en stappen zet voor een beter klimaat voor investeringen en het creëren van échte banen. Een klimaat waarvan we economisch beter worden en iedereen zijn bijdrage levert.
- Lagere buitenlandse directe investeringen. Afschaffen van dividendbelasting draagt – samen met de voorgestelde gefaseerde verlaging van het statutaire tarief van de Vpb – bij aan verlaging van de totale gemiddelde en marginale (grensoverschrijdende) belastingdruk voor investeringen. Zie bijvoorbeeld onderzoek door het CPB (De Mooij en Ederveen en Lejour) dat verlaging van de dividendbelasting leidt tot hogere buitenlandse investeringen.⁷
- Nederland minder aantrekkelijk voor start-ups. Door de dividendbelasting is het voor start-ups veel lastiger toegang te krijgen tot verstrekkers van aandelenkapitaal, juist omdat die kapitaalverstrekkers zich bevinden in het buitenland en minder geneigd zijn in Nederland te investeren. De Nederlandse private equity markt is te klein waardoor start-ups in de praktijk noodgedwongen verhuizen naar bijvoorbeeld het VK en de VS.

³ De academische literatuur toont ook aan dat de dividendbelasting verstoring werkt en in beginsel kan leiden tot hogere kapitaalkosten en minder investeringen. Zie bijvoorbeeld Poterba and Summers, 1984, 'The economic effect of dividend taxation', *National Bureau of Economic Research working paper 1353*.

⁴ Lund University, *Taxation of dividend income and economic growth*, Margareta Dackehag en Asa Hansson, Knut Wicksell Working Paper 2016:4

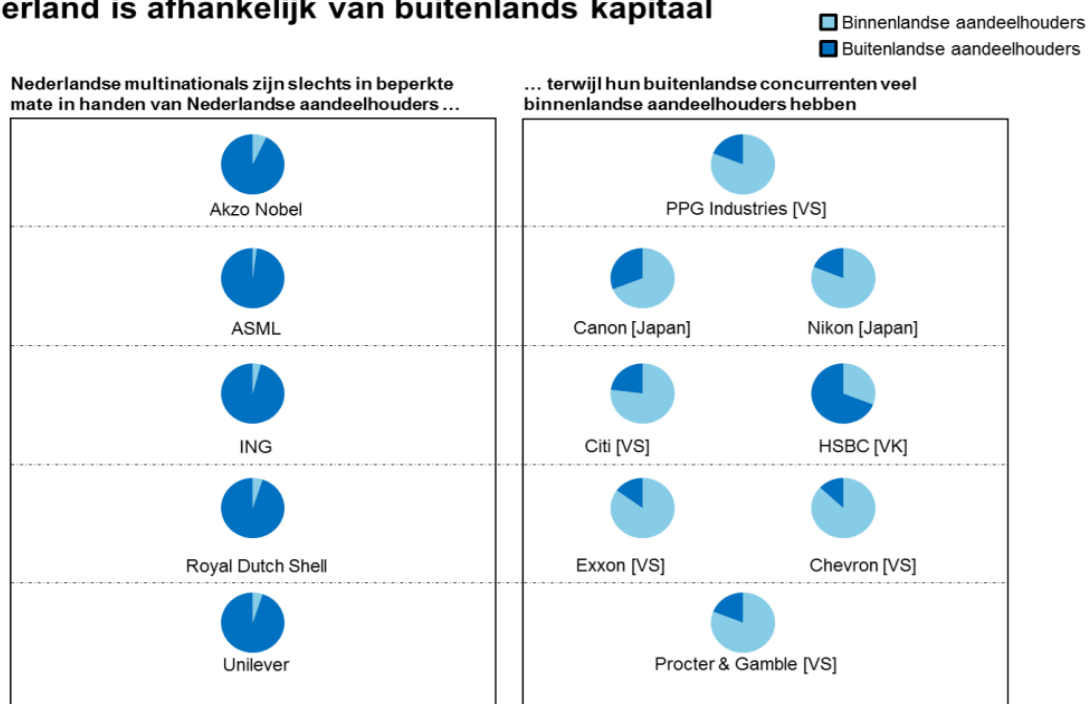
⁵ WFR 2010/715, De hoogste tijd voor afschaffing van de dividendbelasting: een economische analyse, Hofland & Lorié, 2010

⁶ IMF

⁷ Onderzoekers van het CPB hebben empirisch een significant verband aangetoond tussen de (grensoverschrijdende) effectieve belastingdruk op investeringen door bedrijven en het niveau van buitenlandse investeringen. (Zie bijvoorbeeld De Mooij en Ederveen (CPB, 2008). Lejour (CPB, 2014) vond een direct verband tussen de dividendbelasting en buitenlandse investeringen.)

- Nederlandse aandelen minder interessant.** Bedrijven hebben kapitaal nodig om te investeren in de economie en nieuwe banen. Omdat Nederland een kleine kapitaalmarkt heeft moeten Nederlandse bedrijven uitwijken naar de VS of het VK dat met Londen een hele grote kapitaalmarkt heeft, en overigens zelf geen dividendbelasting heft. Nederlandse multinationals hebben daarom relatief veel buitenlandse aandeelhouders. Meer dan 90% van de investeerders in AEX-bedrijven is gevestigd in het buitenland, met name in de VS en het VK. Op die buitenlandse kapitaalmarkten concurreren Nederlandse bedrijven met andere internationale bedrijven. Voor kapitaalverstrekkers zijn Nederlandse aandelen, vanwege de dividendbelasting, minder interessant. Wil Nederland internationale bedrijven kunnen blijven huisvesten dan is het van groot belang dat deze bedrijven onbelemmerde toegang hebben tot de grote buitenlandse kapitaalmarkten van onder meer het VK en de VS, en op die markten in staat zijn voldoende kapitaal aan te trekken. Nu al is ruim 60% van het via de AEX geïnvesteerde kapitaal uit de VS en het VK. Tot op heden waren Nederlandse bedrijven altijd nog in staat voldoende kapitaal aan te trekken, zij het dat dit dankzij de dividendbelasting gepaard gaat met hogere kosten voor de onderneming. Het is de verwachting dat juist door de veranderende mondiale omstandigheden (zie paragraaf 3) dit steeds lastiger wordt. Voor landen met een grotere lokale kapitaalmarkt is dividendbelasting veel minder een probleem, omdat binnenlandse investeerders de dividendbelasting over het algemeen kunnen verrekenen en derhalve niet worden geconfronteerd met deze kostenpost (zie hieronder).

Nederland is afhankelijk van buitenlands kapitaal

Bronnen: Websites en jaarverslagen van Nederlandse multinationals en Bloomberg voor buitenlandse concurrenten

- Vaak niet te verrekenen in de praktijk;** De dividendbelasting is een belemmering voor buitenlandse aandeelhouders om te investeren in Nederland; de Nederlandse dividendbelasting fungeert bij deze aandeelhouders vaak als eindheffing. Hoewel soms in het woonland op grond van de nationale wetgeving of op basis van een belastingverdrag recht bestaat op (gedeeltelijke) verrekening van dividendbelasting zien we dat in veel gevallen (portfolio) aandeelhouders, beleggingsfondsen, pensioenfondsen en charitatieve fondsen de dividendbelasting feitelijk niet kunnen verrekenen. De Staatssecretaris van Financiën bevestigt dit beeld in de brief die is

verzonden aan de Kamer⁸. Hij geeft aan dat een kwantitatieve inschatting van de mate van verrekenbaarheid voor de diverse buitenlandse investeerders niet te geven valt. Volgens een recente inschatting van oud-Staatssecretaris Vermeend⁹ kan ongeveer de helft van de buitenlandse aandeelhouders de dividendbelasting verrekenen; volgens anderen¹⁰ gaat het om iets minder dan de helft. Het is daarbij van belang te beseffen dat een deel van het probleem (niet kunnen verrekenen) niet zichtbaar is, namelijk bij de buitenlandse investeerders die precies om deze reden niet beleggen in Nederlandse aandelen.

Daar komt bij dat de praktijk soms nog weerbarstiger is dan de theorie. Omdat het toestaan van verrekening ten koste gaat van de schatkist (daarom worden in verdragen lagere tarieven afgesproken) zijn de meeste overheden niet erg welwillend om onbeperkte verrekening van buitenlandse belasting toe te staan. In veel landen gelden technisch zeer complexe en bewerkelijke regels waardoor verrekening in praktijk vaak problematisch is. De (administratieve) barrière die overheden opwerpen is op zichzelf soms al een reden om er niet aan te beginnen, of om te kiezen voor andere fondsen/aandelen waarbij de dividendbelasting geen rol speelt. Waar dividendbelasting blijft 'kleven' ontstaat economisch dubbele belasting die leidt tot een lager rendement op de investering. Vanwege het voorgaande zeggen vergelijkingen tussen landen van de hoogte van het tarief van de dividendbelasting ook niets. Het gaat uiteindelijk alleen om de vraag of de ingehouden dividendbelasting in het land van de aandeelhouder eenvoudig te verrekenen is of niet.

- Inbreuk op principe dat winst wordt belast waar waarde wordt gecreëerd; Via de dividendbelasting maakt Nederland een inbreuk op het internationale principe dat winst moet worden belast in het land waar de waarde wordt gecreëerd. Weliswaar stelt Nederland buitenlandse winsten vrij van vennootschapsbelasting (de deelnemingsvrijstelling), via het Nederlandse hoofdkantoor wordt zowel de Nederlandse winst als de buitenlandse winst alsnog belast met dividendbelasting. Op die manier belast Nederland winsten en waarde die in het buitenland is gecreëerd. Dit strookt niet met de uitgangspunten zoals die binnen de OESO zijn afgesproken. Ook professor Eric Kemmeren beschrijft dit punt (noemt het zelfs een 'OESO basisbeginsel') in zijn bijdrage over de dividendbelasting.¹¹ De situatie wringt extra in Nederland vanwege de relatief kleine thuismarkt, het overgrote deel van de winst wordt buiten Nederland verdiend. In Nederland gevestigde beursgenoteerde multinationals verzamelen hoofdzakelijk buitenlandse winsten en keren deze vervolgens als dividend uit aan de aandeelhouder, waar vervolgens Nederlandse dividendbelasting over wordt geheven. Het is maar zeer de vraag of het heffen van Nederlandse dividendbelasting over het volledige dividend wel te rechtvaardigen is. De afschaffing van dividendbelasting kan ondernemingen aanmoedigen om hun vestigingslocatie (hoofdkantoor) in Nederland te behouden of naar Nederland te verplaatsen.
- Europeesrechtelijke aspecten; De dividendbelasting staat al geruime tijd Europeesrechtelijk onder druk. In Europa kan dividendbelasting leiden tot een hogere belastingdruk op dividenden voor buitenlandse investeringen ten opzichte van binnenlandse investeringen gefinancierd met eigen vermogen. Dit ontmoedigt grensoverschrijdende investeringen binnen de EU, hetgeen conflicteert met de doelstellingen van de interne markt.¹² De Europese Commissie heeft aangegeven dat de dividendbelasting een belemmering is voor het vrije verkeer van kapitaal in de Unie.¹³ Niet voor niets regelt de moeder-dochterrichtlijn dat deelnemingsdividenden zijn vrijgesteld van belasting. Diezelfde logica geldt feitelijk ook voor portfoliodividenden alhoewel dat (nog) niet heeft geleid tot Europese regels. Het onderzoek dat Commissie daarnaar heeft

⁸ Kamerstukken II 2017/18, 34 700, nr 54 (brief van de Staatssecretaris van Financiën)

⁹ Column: 'Discussie dividendbelasting draait om banen', Telegraaf, 11 november 2017

¹⁰ 'Lukt het Rutte om Unilever voor Nederland te behouden', FD 24 november 2017

¹¹ 'Behoud de dividendbelasting, maar dan anders', FD 9 december 2017

¹² Zoals aangegeven in *European Commission, 2001, 'Company Taxation in the Internal Market', 2001, DG Taxation and Customs Union, COM(2001)582 final.*

¹³ Consultatiedocument van de Europese Commissie, 28 januari 2011

laten doen toont ook aan dat het geheel afschaffen van deze barrière zal leiden tot hogere economische groei in de EU. Dat onderzoek is verricht door Copenhagen Economics, een toonaangevend onderzoeksinstituut met kantoren in Kopenhagen, Stockholm en Brussel.¹⁴ Heel recent nog presenteerde Eurocommissaris Pierre Moscovici een zogenoemde *code of conduct on withholding tax*.¹⁵ In het rapport wordt bevestigd dat bronbelastingen zoals de dividendbelasting een belemmering vormen voor het grensoverschrijdende vrije verkeer van kapitaal, in het bijzonder voor individuen en kleine investeerders. Het leidt tot misallocatie van kapitaal wat ten koste gaat van investeringen in de EU.

Dat sprake is van een barrière wordt bevestigd door de vele Europese rechtszaken over de dividendbelasting. Nederland moest al in veel situaties stoppen met het heffen van dividendbelasting omdat het een belemmering is voor het vrije verkeer van kapitaal in de Europese Unie. De uitkomst is vrijwel steeds dat de Nederlandse fiscus en wetgever een stap terug hebben moeten doen. Via die weg is de inhoudingsvrijstelling in deelnemingsverhoudingen uitgebreid en een teruggaafregeling ingevoerd voor buitenlandse pensioenfondsen en andere in het buitenland vrijgestelde lichamen. In andere Europese landen heeft zich een vergelijkbare ontwikkeling voorgedaan. Zo is Frankrijk door het Europese Hof van Justitie gedwongen dividendbelasting terug te geven aan buitenlandse beleggingsfondsen. Het niet toestaan van een verrekening in grensoverschrijdende situaties is echter mogelijk in strijd met EU-recht. Lopende procedures en uitlatingen van de Europese Commissie versterken dat beeld. De afgelopen tijd hebben al vele duizenden buitenlandse beleggers bezwaar ingediend bij de Belastingdienst of zijn naar de rechter gestapt omdat volgens hen het onderscheid tussen buitenlandse en Nederlandse beleggers in strijd is met Europees recht. Er liggen ruim 11.000 verzoeken om teruggave van dividendbelasting, een claim van naar schatting € 1,5 miljard. Vanuit dit perspectief is de budgettaire impact van het afschaffen van de dividendbelasting feitelijk veel kleiner dan nu geraamd.¹⁶

3. Internationale schuivende panelen

Het is geen vanzelfsprekendheid dat we hier in Nederland veel internationaal actieve ondernemingen hebben en houden. Enkele mondiale ontwikkelingen zijn in potentie zeer bedreigend voor juist onze open economie:

- Verschuivingen op belastinggebied in de VS. Allereerst dient zich een omvangrijke belastingherziening aan in de VS. In de afgelopen decennia hebben veel Amerikaanse multinationals vanwege het onaantrekkelijke fiscale regime activiteiten naar buiten de VS gebracht. De aangekondigde wijzigingen maken van de VS weer een aantrekkelijke vestigingslocatie, ook voor hoofdkantoren. Dat heeft in potentie niet alleen gevolgen voor Amerikaanse bedrijven in Nederland (en de meer dan 200.000 banen bij Amerikaanse bedrijven in Nederland) maar ook voor Nederlandse ondernemingen met een relatief grote *footprint* in de VS.
- De Brexit. Als het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie verlaat, en alleen komt te staan dan zal het land er veel aan gelegen zijn te voorkomen dat bedrijven het VK verlaten en er tegelijk alles aan doen om bedrijven te blijven aantrekken vanuit andere landen, waaronder Nederland. De Britse regering heeft dat ook al aangekondigd. Het is daarbij goed denkbaar dat het VK straks niet meer gebonden is aan het juridische EU-kader waardoor het meer mogelijkheden heeft tot het nemen van protectionistische maatregelen of bieden van staatssteun. Een dergelijke concurrentiestrijd is wellicht niet gewenst, maar wel een harde realiteit waarop de Nederlandse

¹⁴ Copenhagen Economics, *Taxation of cross-border dividend payments within the EU – impacts of several possible solutions to alleviate double taxation*, 22 Juni 2012

¹⁵ Europese Commissie, Code of Conduct on withholding tax, 11 december 2017, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5193_en.htm

¹⁶ WFR 2013/1009, Niet afschaffen van dividendbelasting vormt een steeds groter risico voor Nederland, Rompen (2013)

politiek zich moet voorbereiden. Tegelijk moeten we ons ook realiseren dat het VK een centrale positie vervult omdat vrijwel heel Europa wordt gefinancierd via de *City of London*. Met de afschaffing van de dividendbelasting en de lagere Vpb zorgt NL voor een goede uitgangspositie ten opzichte van het VK en de VS.

- Financiering van overnames. De extreem lage rente en de monetaire verruiming in de VS en de EU zorgen ervoor dat er extreem veel goedkoop geld beschikbaar is. Deze ontwikkeling draagt bij aan een grote consolidatieslag tussen ondernemingen. De recente overnamestrijd rond Nederlandse iconen als Unilever en Akzo zijn voorbeelden van deze ontwikkeling. Het maakt dat internationaal opererende ondernemingen nog meer moeten nadenken over de locatie van hun hoofdkantoor. Daarbij zal men ook kijken naar de mate waarin de onderneming in staat zal zijn vijandelijke overnamepogingen af te weren.
Bij overname van het bedrijf wordt de dividendbelasting over toekomstige winstuitkeringen vermeden. Uit deze besparing kan een mooie overnamepremie worden gefinancierd. Daarnaast kan de dividendbelasting een rem zetten op uitbetaling van dividend. Als daardoor winstreserves in liquide vorm worden aangehouden vergemakkelijkt dat de overname van bedrijven verder. De reserve wordt dan door de overnemer aangewend om de overname te financieren.
- Tegengaan belastingontwijking. Wereldwijde maatregelen tegen belastingontwijking zijn van groot belang en er is binnen de OESO en de EU veel goed werk verricht. Het kabinet voert deze maatregelen uit en komt daarnaast met aanvullend beleid om belastingontwijking verder in te perken. Wij ondersteunen deze strijd, omdat het zorgt voor een eerlijker mondiaal speelveld. Tegelijkertijd moet je als land wel onderscheidend blijven met verantwoord, maar attractief fiscaal beleid. Ondernemingen zullen zich wereldwijd namelijk blijven oriënteren waar zij hun reële economische activiteiten willen plaatsen (*onshoring*) en het aantal bedrijven dat naar vestiging elders kijkt gaat alleen maar toenemen met grootmachten als India en China. Laten we niet vergeten dat andere landen in de afgelopen jaren keihard hebben gewerkt aan de verbetering van hun vestigingsklimaat. Nederland heeft de afgelopen vijf jaar stilgestaan en moet nu een inhaalslag maken wil het kunnen blijven meespelen op het wereldtoneel. Een degelijk én concurrerend fiscaal beleid zorgt uiteindelijk voor hogere belastinginkomsten.

4. Financiële en budgettaire effecten

Ook budgettair valt er het nodige te zeggen over de afschaffing van de dividendbelasting:

- Budgettair neutrale operatie met plussen en minnen; Het regeerakkoord bevat een pakket aan structurele maatregelen ter verbetering van het investerings- en vestigingsklimaat. Via omvangrijke lastenverlichting voor burgers worden de nationale bestedingen aangejaagd. Daarvan profiteren ook zelfstandig ondernemers, het Nederlandse mkb.
Het structurele lastenbeeld voor bedrijven is neutraal. De verlaging van de vennootschapsbelasting en het afschaffen van de dividendbelasting worden gefinancierd via hogere lasten voor het bedrijfsleven. De grondslagverbreding in de vennootschapsbelasting en de hogere milieuheffingen komen grotendeels terecht bij het grootbedrijf. De tariefsverlaging in de vennootschapsbelasting komt ten goede aan alle bedrijven waaronder mkb. Volstrekt onverwacht wordt dit voordeel bij ondernemers met een BV teruggenomen via de hogere heffing van box 2 voor directeuren-groootaandeelhouders. Dat zijn meestal familiebedrijven, ondernemers die voor veel werkgelegenheid zorgen. Het is het verkeerde signaal aan deze belangrijke groep die tussen hun ondernemersactiviteiten en het gezin een vennootschap plaatsen om de risico's naar het gezin te verzachten.
Het afschaffen van de dividendbelasting wordt door het internationale bedrijfsleven zelf betaald. De renteaftrekbeperking leidt tot een lastenverzwaring van € 1,6 miljard (renteaftrekbeperking ATAD plus minimumkapitaalregel voor banken en verzekeraars) die vrijwel volledig terecht komt bij het internationaal opererende grootbedrijf. Daar komt bij dat wij ervan uit gaan dat de bronheffing op dividend, rente en royalty's naar *low tax jurisdictions* ook geld zal opleveren voor de schatkist. Daar staat tegenover dat het afschaffen van de

dividendbelasting netto € 1,4 miljard kost. Er wordt in het hele pakket dus niets ‘weggegeven’ aan het bedrijfsleven.

Lasten bedrijven (in miljarden; - is lastenverlichting)	2021	Structureel
Pakket bedrijven generiek		
Verlagen vennootschapsbelasting	-3,3	-3,3
Versoberen verliesverrekening		0,9
Versoberen innovatiebox	0,1	0,1
Afschrijvingsbeperking	0,2	0,2
Correctie box 2-tarief	0,4	0,4
Terugdraaien tariefopstapje Vpb	0,3	0,3
Milieupakket bedrijven	0,4	0,7
Zorgpremies	0,5	0,5
	-1,4	-0,2
Pakket evenwicht eigen- en vreemd vermogen		
Afschaffen dividendbelasting	-1,4	-1,4
Inperking renteaftrek ATAD	1,3	1,3
Minimumkapitaalregel banken en verzekeraars	0,3	0,3
Invoering bronheffing op dividend, rente en royalty's	0+PM	0+PM
	0,2	0,2
Saldo	-1,2	0,0

Sterker nog, in de komende jaren krijgt het bedrijfsleven te maken met € 3,4 miljard aan lastenverzwaringen. Dus hoewel het regeerakkoord in 2021 lastenverlichting biedt en structureel neutraal, kent het basisbeeld oplopende lasten. Het is het bedrijfsleven dat per saldo via lastenverzwaringen betaalt voor de hogere collectieve uitgaven. Er is dus wel sprake van een ‘cadeau’, maar dan in omgekeerde richting, namelijk aan de samenleving. Het bedrijfsleven heeft tijdens de crisisjaren omvangrijke lastenverzwaringen voor de kiezen heeft gehad. In plaats van dat de lasten omlaag gaan, blijven de lasten op lange termijn stijgen. Binnen het pakket in het regeerakkoord wordt de dividendbelasting door de grote bedrijven zelf opgebracht.

- Juridische rechtsgrond ontbreekt; er bestaan grote twijfels over de juridische rechtsgrond van de dividendbelasting. De Europese dimensie hebben wij al benoemd, de dividendbelasting vormt een belemmering van het vrije verkeer voor kapitaal. De heffing zal onhoudbaar blijken en ook andere Europese landen zullen op termijn aan de gang moeten met hun dividendbelasting. De vele duizenden procedures zijn daarvan slechts een voorbode en overigens ook de bevestiging dat er vele aandeelhouders zijn die de Nederlandse dividendbelasting niet kunnen verrekenen.
- De opbrengst van de dividendbelasting is niet solide; De netto opbrengst van de dividendbelasting is geraamd op € 1,4 miljard. Het is echter maar zeer de vraag hoe duurzaam deze opbrengst is. De opbrengst is in deze tijd juist namelijk zeer vluchtig. Niet alleen door het ontbreken van de juridische rechtsgrond en de Europese procedures staat de structurele opbrengst onder druk, maar ook door buitenlandse overnames. Als internationale ondernemingen het hoofdkantoor verplaatsen of worden overgenomen door bijvoorbeeld Amerikaanse concurrenten, dan kan Nederland helemaal geen dividendbelasting meer heffen op de nog niet uitgekeerde winsten van deze voorheen Nederlandse multinationals. Sterker, als zo'n overname (deels) wordt betaald met aandelen van de overnemer, dan moet Nederland een *tax credit* verlenen voor in Amerika ingehouden dividendbelasting. De dividendbelasting drukt de waarde van aandelen waardoor Nederlandse bedrijven makkelijk kunnen worden overgenomen, terwijl diezelfde overname vervolgens leidt economische schade en een nadeel voor de schatkist.

- Complex systeem met grote administratieve lasten; De dividendbelasting is een erg bewerkelijke heffing geworden. Waarom zou de overheid eerst € 3,2 miljard aan belasting ophalen om daarvan vervolgens meer dan helft terug te geven? Er is daardoor sprake van een ingewikkeld proces dat gepaard met hoge administratieve lasten voor bedrijven en investeerders en het legt een relatief groot beslag op de schaarse uitvoeringscapaciteit van de Belastingdienst die in deze tijd aanzienlijk productiever en met meer opbrengsten tot gevolg kan worden ingezet. Overigens is met de komst van box 3 in 2001 dividend bij portfolioaandeelhouders zelf niet meer belast (maar de waarde van het aandeel zelf) en is de inhouding van dividendbelasting als voorheffing op de inkomstenbelasting feitelijk onzinnig en betekenisloos geworden.

5. Afschaffing al lang geleden toegezegd; de tijdlijn

16 november 2005 *Persbericht MinFin*

“Staatssecretaris Wijn 'sluit niet uit' dat hij nog tijdens zijn ambtsperiode een eerste stap zet op weg naar vermindering van de dividendbelasting. De Staatssecretaris ziet op den duur geen toekomst meer voor de dividendbelasting.”

20 juni 2008 *Adviesnotitie Sociaal Economische Raad*

“De dividendbelasting kan in potentie een negatief effect hebben op de positie van buitenlandse kapitaalverschaffers in ons land als de door hen betaalde dividendbelasting niet of maar gedeeltelijk verrekend kan worden in het eigen land.”

27 juni 2008 *Shell, AkzoNobel, ABN AMRO, ING en Fortis in TK*

“Shell, AkzoNobel, ABN AMRO, ING en Fortis geven in het kader van een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer, waaraan vertegenwoordigers van multinationals, belastingadviseurs en werkgeversorganisaties deelnamen, aan dat de dividendbelasting slecht is voor het aantrekken van buitenlands kapitaal en dat het bij internationale fusies doorslaggevend kan zijn bij de keuze van de vestigingslocatie.”

27 juni 2008 *PvdA-Kamerlid Tang in FD*

“Financieel woordvoerder Paul Tang van de PvdA is voorstander van afschaffing [van de dividendbelasting] als elders binnen de belastingopbrengsten dekking wordt gevonden.”

17 december 2008 *CDA-Kamerlid De Neree tot Babberich in de TK*

“Wij geven de staatssecretaris en deze minister graag luid en duidelijk mee, dat de CDA-fractie ervan uitgaat dat de opbrengsten uit defiscalisering van de groepsrente worden teruggegeven aan het bedrijfsleven via een verlaging van de tarieven en eventueel ook via het geheel of gedeeltelijk afschaffen van de dividendbelasting.”

17 december 2008 *VVD-Kamerlid Weekers in de TK*

“Ik vind dat zeker in een tijd als nu een signaal moet worden afgegeven dat het Nederland ernst is om het fiscaal vestigingsklimaat te verbeteren. Het Verenigd Koninkrijk komt in het voorjaar, ik meen over een maand of vier, met de deelnemingsvrijstelling. Dan is een concurrentieel voordeel dat Nederland nu nog heeft ten opzichte van de Britten weg. Geef nu het signaal af dat wij de dividendbelasting afschaffen. Ik vraag de minister om ons ook te informeren over de netto-opbrengst van de dividendbelasting. Ik heb signalen gekregen dat dit rond de 700 mln. ligt.”

30 januari 2009 *CDA-Kamerlid De Neree tot Babberich (CDA) in de TK*

“Geeft een en ander u aanleiding om de afschaffing van de dividendbelasting te heroverwegen wegens gebrek aan opbrengst?”

20 februari 2009 *Brief van MinFin*

“In relatie tot het aangekondigde onderzoek naar de behandeling van renteontvangsten en – uitgaven in de vennootschapsbelasting zal tevens worden bezien of verdere modernisering van de dividendbelasting een bijdrage kan leveren aan het versterken van de positie van Nederland.”

juli 2009 *Advies Innovatieplatform 50 buitenlandse bedrijven werven voor Nederland*
“Schaf op termijn de dividendbelasting af.”

25 november 2009 *persbericht VNO-NCW*

“Maatregelen die het vestigingsklimaat kunnen verbeteren zijn onder meer afschaffing van de dividendbelasting. Deze belasting op uitgedeelde winst (die verschillende andere landen als vestigingslocaties voor hoofdkantoren niet meer kennen) lijkt steeds meer een belangrijke hindernis te worden voor de vestiging van hoofdkantoren.”

16 mei 2011 *Brief VNO-NCW en MKB-Nederland aan TK*

“Afschaffing van de dividendbelasting zal het Nederlandse vestigingsklimaat voor hoofdkantoren verbeteren.

17 juni 2011 *Brief Topteam Hoofdkantoren aan MEZ en StasFIN*

“Daarom is het te overwegen om met de opbrengst [van een aftrekbeperking voor deelnemingsrente] de dividendbelasting te moderniseren.”

6 november 2015 *Inbreng VVD Verslag schriftelijk overleg Eerste Kamer*

“Voorname leden zijn voorstander van de spoedige en algehele afschaffing van de heffing van dividendbelasting.”

16 februari 2016 *Brief VNO-NCW en MKB-Nederland aan MinFin*

“Afschaffen van deze belasting betekent niet alleen een versterking van het vestigingsklimaat, maar ook een significante verlaging van de administratieve lasten voor alle ondernemingen in Nederland en een sterke verlaging van de uitvoeringskosten voor de Belastingdienst.”

27 oktober 2016 *Inbreng VVD Verslag schriftelijk overleg Tweede Kamer*

“De leden van de fractie van de VVD vragen waarom de dividendbelasting niet in zijn totaliteit wordt afgeschaft.”

17 februari 2017 *Overnamepoging op Unilever*

Het Amerikaanse Kraft Heinz doet een vijandige overnamebod op Unilever.

8 maart 2017 *Overnamepoging op AkzoNobel*

Het Amerikaanse PPG doet een vijandig overnamebod op AkzoNobel.

29 maart 2017 *Brief VNO-NCW en MKB-Nederland aan informateur*

“Lastenverlichting moet worden gegoten in een vorm die structuurversterkend en blijvend is en ruimte voor investeren geeft. Voor ondernemers is daarom gewenst te komen tot substantiële verlaging van het vpb-tarief en (uiteindelijk afschaffing van) dividendbelasting, in combinatie met ruimere mogelijkheden voor (kleinschalig) investeringsaftrek en willekeurig afschrijven en behoud van de fiscale innovatieregelingen (innovatiebox en WBSO). Ondernemers in de IB moeten kunnen profiteren van de verlaging van de IB-tarieven voor de middengroepen.”

7 juni 2017 *Position paper over Brexit*
"De dividendbelasting moet verdwijnen."

6. Conclusie

Wij hechten eraan nogmaals te benadrukken dat VNO-NCW en haar leden altijd hebben gepleit voor een brede investeringsagenda gecombineerd met lastenverlichting voor burgers en bedrijven. In dit position paper bespreken wij één maatregel, maar die staat niet op zichzelf. De dividendbelasting heeft altijd onderdeel uitgemaakt van een brede agenda om de Nederlandse economie sterk te maken en voor te bereiden op de grote transitie die op ons afkomen. Belangrijk is vast te stellen dat VNO-NCW en haar leden al meer dan 10 jaar wijzen op de versturende effecten van de dividendbelasting. De dividendbelasting is een relikwie uit het verleden, een inefficiënte heffing die op termijn onhoudbaar is. En afschaffing is al lang geleden beloofd.

De (economische) argumenten daarvoor hebben in Kamerstukken¹⁷, vaktijdschriften en bijvoorbeeld SER-adviezen¹⁸ hun weerklank gevonden. Ook de Europese Commissie ziet het als een hindernis voor het vrij kapitaalverkeer en er lopen vele juridische procedures. Dat het kabinet deze maatregel nu neemt past in een breder beleidspakket waarin op economische gronden iets wordt gedaan aan het verschil in de fiscale behandeling tussen eigen en vreemd vermogen. Daarbij is duidelijk sprake van een budgettair neutrale maatregel, het afschaffen van de dividendbelasting wordt gefinancierd via inperking van de renteaftrek. De opbrengst van deze heffing is niet solide en op termijn onhoudbaar. Dat het qua timing nu verstandig is de focus te leggen op het vestigingsklimaat, heeft te maken met de veranderende wereld om ons heen (in het bijzonder de ontwikkelingen in de VS en het VK). Hoewel soms wat kort door de bocht, wil Nederland buitenlandse investeringen blijven aantrekken, dan moet het op de shortlists staan die door bedrijven en consultants gebruikt worden. De dividendbelasting is stevast een item op die shortlists.

Het wegnemen van de versturende effecten is specifiek voor Nederland van groot belang, omdat de kapitaalmarkt in Nederland van nature te klein is om de internationaal opererende ondernemingen te bedienen. In het verlengde daarvan is het ook van belang dat Nederland in staat is bewezen start-ups aan zich te binden, zij moeten goede toegang hebben tot private equity.

¹⁷ Kamerstukken II 2008/09, 30107, nr. 10

¹⁸ SER Notitie, Duurzame Globalisering: een wereld te winnen, Publicatienummer 6, 20 juni 2008